

## Halı, Kilim ve Eski Kumaş Desenleri Alanında Tamamlanmış Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi\*

Dr. Öğr. Üyesi Tuba Ayhan

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4823-4415>

Sinop Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları Bölümü, Halı, Kilim ve Eski Kumaş Desenleri Anasanat Dalı, Sinop – TÜRKİYE

Dr. Öğr. Üyesi Vedat Ünalı

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6692-077X>

Sinop Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları Bölümü, Halı, Kilim ve Eski Kumaş Desenleri Anasanat Dalı, Sinop – TÜRKİYE

### Makale Geçmişi

Geliş: 15.08.2024

Kabul: 27.09.2024

On-line Yayın: 30.09.2024

### Anahtar Kelimeler

Yöntembilim

Halı

Kilim ve Eski Kumaş Desenleri

Lisansüstü

Tez

İçerik Analizi

### Araştırma Makalesi

\* Bu makale, İntihal.net tarafından taranmıştır. Bu makale, Creative Commons lisansı altındadır. Bu makale için etik kurul onayı gerekmemektedir.

DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.77922>

### Öz

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki Güzel Sanatlar Enstitüsü bünyesinde yer alan Halı, Kilim ve Eski Kumaş Desenleri alanında 01 Ocak 2000-31 Aralık 2023 tarihleri arasında tamamlanmış lisansüstü tezlerde yöntembilime ilişkin unsurların yazılma durumlarını betimlemektir. Amaç doğrultusunda, araştırmanın sorularına cevap bulabilmek için nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu belirlemede amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Belirli ölçütler doğrultusunda amaçlı örnekleme yöntemine göre seçilen 54 adet tez, bu araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır. Tezlerin incelenmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Yöntembilime ilişkin 10 farklı değişkene göre tezlerin içerik analizi yapılmıştır. Analiz bulguları, temalara ilişkin başlıklar altında Tanım-Tablo-Yorum-Doğrudan Alıntı düzeninde sunulmuştur. Analiz sonucunda; 54 tezdten %29,6'sında tezin amacı, %79,6'sında tezin problem cümlesi/araştırma sorusu, %66,7'sinde tezin önemi, %96,3'ünde tezin sınırlılıkları, %70,4'ünde tezin kapsamı, %81,5'inde tezin araştırma yaklaşımı, %92,6'sında tezin araştırma türü/deseni/modeli, %94,4'ünde araştırmanın evreni/örnekleme/araştırma grubu/çalışma grubu/örnekleme grubu, %88,9'unda veri toplama araçları/teknikleri, %92,6'sında ise analiz yöntemine tezlerin giriş bölümünde yer verilmediği tespit edilmiştir. Sadece bu sayısal veriler bile lisansüstü tezlerde yöntembilime ilişkin unsurların yazılmasıyla ilgili sorunlara işaret etmektedir; ancak sorunun kaynağını tespit etmek için yeterli değildir. Politika yapıcılara veya uygulayıcılara çözüm önerileri sunmadan önce, konunun etrafıca incelenmesine olanak sağlayan araştırmaların yapılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu gereklilik bağlamında araştırmacılara yönelik çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

### Atıf Bilgisi / Reference Information

Ayhan, T. & Ünalı, V. (2024). Halı, Kilim ve Eski Kumaş Desenleri Alanında Tamamlanmış Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi. *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 17(101), 65-86.

***Content Analysis of Graduate Theses on Carpet, Kilim, and Old Fabric Patterns \****

Asst. Prof. Dr. Tuba Ayhan

Sinop University, Faculty of Fine Arts and Design, Department of Traditional Turkish Arts, Carpet, Kilim and Old Fabric Patterns Department, Sinop – TÜRKİYE

Asst. Prof. Dr. Vedat Ünalı

Sinop University, Faculty of Fine Arts and Design, Department of Traditional Turkish Arts, Carpet, Kilim and Old Fabric Patterns Department, Sinop – TÜRKİYE

**Article History**

Submitted: 15.08.2024

Accepted: 27.09.2024

Published Online: 30.09.2024

**Keywords**

Methodology

Carpet

Kilim

Old Fabric Patterns

Thesis

Content Analysis

**Abstract**

The aim of this study is to describe the inclusion of methodological elements in graduate theses completed between 2000 and 2023 in the field of Carpet, Kilim, and Old Fabric Patterns within the Institute of Fine Arts in Turkey. In line with this objective, a case study design, one of the qualitative research methods, was employed to answer the research questions. Purposeful sampling was used to determine the sample group. Based on specific criteria, 54 theses were selected through purposeful sampling, forming the sample group of this study. The content analysis method was used to examine the theses, and the analysis was conducted based on 10 different variables related to methodology. The findings were presented in the form of Definition-Table-Interpretation-Direct Quotation under thematic headings. As a result of the analysis, it was found that 29.6% of the 54 theses included the research aim, 79.6% included the problem statement/research question, 66.7% included the significance of the research, 96.3% mentioned the limitations, 70.4% covered the scope of the research, 81.5% discussed the research approach, 92.6% included the research type/design/model, 94.4% addressed the population/sample/research group/study group, 88.9% referred to the data collection tools/techniques, and 92.6% included the data analysis method in the introduction section. Even these purely numerical findings indicate problems with the inclusion of methodological elements in graduate theses, but they are insufficient to identify the root cause of the issue. Before offering solutions to policymakers or practitioners, further research is needed to explore the issue in depth. In this context, various recommendations have been developed for researchers.

***Research Article***

\* This article was checked by Intihal.net. This article is under the Creative Commons license. Ethics committee approval is not required for this article.

DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.77922>

## GİRİŞ

El dokuması halılar, Türk kültür ve sanatında önemli bir yere sahiptir. İşlevselliğinin yanı sıra ülke ekonomisine katkısı, kültürel aktarım vasfı ve sanatsal değeriyle de varlığını her zaman korumuştur. Gelişimi, Türk tarihi ile paralellik gösteren halı sanatını Yetkin, bütün İslam alemine Türkler tarafından tanıtıldığını (1991: 189); Aslanapa ise dünya medeniyetine Türkler 'in kazandırdığını ifade etmektedir (1987: 9). Tarihsel süreçte el sanatlarının hepsi sanayinin gelişmesiyle olumsuz yönde etkilenmiş ve bu durumdan el halıcılığı da nasibini alarak yok olma aşamasına gelmiştir. El halıcılığını yaşatma girişimlerinin sürdürülebilir olması için eğitim kurumlarının önemi anlaşılmış ve 1980'li yıllarda Mimar Sinan Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk El Sanatları bölümlerinde Türk el halıcılığı konusunda lisans düzeyinde eğitim vermeye başlanmıştır. Bu bölümlerde Geleneksel Türk Sanatları dallarında kaybolmakta olan dokuma sanatları ürünlerinin, bilimsel araştırmalar yapılarak tespit edilmesi, arşivlenmesi ve böylece Türk kültür birikiminin sistematik değerlendirilmesi amaçlanmıştır (Kahveci, 1998 : 390). Devam eden süreçte eğitim ve araştırma faaliyetleri Güzel Sanatlar Enstitüleri bünyesinde Halı, Kilim ve Eski Kumaş Desenleri alanında lisansüstü eğitim olarak yürütülmeye başlanmıştır (Öztürk, 2021: 128).

Lisansüstü eğitim, ulusal bilim politikasının yürütülmesinde ve bilim insanı yetiştirmede en önemli faktörlerden biridir. Bilgiyi üreten, kullanan, araştıran, problem çözebilen, yüksek nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan lisansüstü eğitimin etkin durumda yürütülmesi, bulunduğu toplumun gelişmişlik düzeyini de göstermektedir. Temelde yüksek lisans, doktora, sanatta yeterlik ve tıpta uzmanlık gibi bilimsel araştırmalardan oluşan lisansüstü eğitim, lisans eğitiminde elde edilmeyen bilgi ve becerileri özgün ve evrensel bir bilimsel metodoloji ile ortaya koymayı amaçlamaktadır (Karaman & Bakırcı, 2010: 95). Lisansüstü eğitimin en önemli çıktısı ise tezlerdir. Akademik hayatın en önemli adımlarından da birisi olan tezler; insan, toplum, tıp, fen, sanat gibi alanlarda, alana özgü ilkelerle hazırlanmış, özgün bakış açısıyla bilgi veya savı içeren akademik çalışmalardır. Belirli dönemlerde bu lisansüstü araştırmaların genel değerlendirmelerinin yapılması literatürde alana ait gelişmeleri ortaya koyması açısından önem arz etmektedir (Erdem, 2011: 140; Çınar, 2021: 540).

Güzel sanatlar enstitüsünde yayınlanan tezlerin farklı değişkenler açısından incelendiği veya değerlendirildiği çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Tezlerin bağlı olduğu alanın profilini betimlemekte kullanılan inceleme değişkenleri ise tezlerin üniversiteleri, türü, danışman unvanı, yazarın cinsiyeti, temel konu alanları, yılları vb. (Birel & Qader, 2017; Delikara, 2019; Deniz, 2024; Dursun & Bahadır, 2023; Gültekin & Sezen-Gültekin, 2018; Gündüz & Efe 2021; Gökçearslan, 2022; Nazlımoğlu & Karakoç, 2023; Nur, Can & Bağcı, 2023; Özay, 2020; Özer, Eren & Yazar, 2013; Toptaş, 2013) gibi çeşitlilik göstermektedir. Bu değişkenlerin yanı sıra yöntembilimin kullanımı değişkenini ele alan çalışmalar (Babacan, 2021; Güler & Toptaş, 2022; Kurtaslan, 2018; Köşreli, 2020; Sonşel, 2018; Soyca, 2021; Yüksel & Güçlü, 2021) ise söz konusu alanın yapısını, gelişimini, sorunlarını, nitelik ve miktar açısından performansını göstermesi ile alandaki konu boşluklarını tespit ederek yeni çalışmalara yol göstermesi açısından önemlidir.

Metodoloji kelimesiyle eş anlamlı olan yöntembilimi, bilimsel araştırmanın nasıl yapılacağını, araştırma probleminin sistematik olarak nasıl çözümleneceğini gösteren bilim disiplini (Gitmez, 2020: 87). Bütün araştırmalarda bulunması gereken yöntem, veri toplama ve analiz için seçilen yöntemin nasıl kullanıldığını (nasıl veri toplandığı, nasıl analiz edildiğini) anlatır. Bilimsel çalışmanın en önemli aşamalarından biri olan uygun yöntem seçimi ve uygulanması, o araştırmanın kalitesini de etkilemektedir (Saldana, 2011: 63; Türkoğlu & Gökçe, 2018: 243). Araştırmalarda yöntemin önemine vurgu yapan Bedir-Erişti, sanat araştırmalarındaki uygulamaların değerinin araştırma olarak anlam kazanması için sağlam bir yöntem zeminine oturtulması gerektiğini ifade etmektedir (2021: 5). Bhattacharjee ise "Ne tür bir araştırma olursa olsun, bilimsel bir metodu takip etmiyor ise, bilimsel araştırma olarak kabul edilemez" (2021: 1) ifadesiyle yöntembilimin önemine vurgu yapmaktadır. Bilimsel araştırma, araştırılan konuya ve cevap aranan probleme dair takip edilmesi gereken sistematik süreçleri (araştırılacak konunun belirlenmesi, problemin tespiti, araştırma yönteminin belirlenmesi, bulguların toplanması ve analiz edilerek

değerlendirilmesi), sonuçları içermelidir ve akademik yazılarda ifade edilmesi bir gerekliliktir (Altuncu, 2023: 88).

Halı, Kilim ve Eski Kumaş Desenleri Alanı (HKEKDA) lisansüstü tezleri özelinde, metodolojik açıdan tezleri inceleyen bir çalışma bulunmamaktadır. Alanyazındaki bu boşluğun yanı sıra, yazarların uzmanlık alanlarının HKEKDA olmasından dolayı konunun ele alınması öz değerlendirme açısından gereklilik olarak görülmüştür. HKEKDA tezlerinde yöntembilimin kullanımıyla ilgili mevcut durumunun resmedilmesi; alanın yapısını, gelişimini, sorunlarını, nitelik ve miktar açısından performansını göstermesi ile alandaki konu boşluklarını tespit ederek yeni çalışmalara yol göstermesi hedefleri bu araştırmanın önemini oluşturmaktadır.

Bu nitel çalışmanın amacı, Türkiye'deki HKEKDA'nda 01 Ocak 2000-31 Aralık 2023 tarihleri arasında tamamlanmış yüksek lisans (YL) ve sanatta yeterlik (SY) tezlerinin bağlı bulunduğu enstitülerin tez/eser hazırlama yönergelerinde belirtilen hususlar doğrultusunda tezlerde yöntembilime ilişkin unsurların yazılma durumunu betimlemektir. Tezlerin bağlı bulundukları enstitülerin tez yazım kılavuzu/yönergesine göre yöntembilimin ifade edildiği yer tezin giriş bölümüdür. Giriş bölümü, neyi, niçin ve nasıl yaptığının aktarıldığı bölümdür. Bu bölümde; tezin probleminin ne olduğu, araştırmanın öneminin, kapsamının, amacının (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, 1999) sınırlılıklarının, araştırma yöntemi ve modeli, çalışma grubu, veri toplama araçlarının; yani araştırmanın hangi yöntemler, araçlar ve nasıl bir işleme yapıldığı ifade edilir (Akdeniz Üniversitesi, 2022; Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, 2017).

Bu çalışmanın amacı doğrultusunda, *"01 Ocak 2000-31 Aralık 2023 tarihleri arasında HKEKDA'nda tamamlanmış lisansüstü tezlerin giriş bölümünde yöntembilime ilişkin unsurların yazılma durumu nasıldır?"* sorusuna istinaden aşağıdaki soruların cevapları aranmıştır.

- Giriş bölümünde amaç, problem cümlesi, önem, sınırlılıklar ve kapsamın tezlerde yazılma durumu nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Tezin yöntem bölümünde araştırma türü/deseni/modeli, nicel, nitel veya karma yöntemlerinin kullanımı, araştırma/çalışma grubu-örneklem, kullanılan veri toplama araçları ve analiz yönteminin yazılma durumu nasıl bir dağılım göstermektedir?

## 1. Yöntem

Bu araştırma nitel araştırma yöntemine göre yürütülmüştür. Bu bölümde, araştırmada kullanılan desen ve veri toplama araçları, araştırmanın dokümanlarının nereden ve nasıl elde edildiği, kullanılan örnekleme yöntemi, verilerin analizi ile Tez İnceleme Formu'nun geliştirilme aşamaları hakkında bilgiler yer almaktadır.

### 1.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada, HKEKDA tezlerinde yöntembilime ilişkin unsurların yazılma durumunu betimlemek amaçlandığı için durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, sınırlandırılmış bir vakanın çeşitli veri toplama araçlarıyla detaylı bir şekilde araştırılması, betimlenmesi ve incelenmesidir (Bal, 2021: 88; Merriam, 2009: 40). Durum çalışması, çeşitli veri kaynağından ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplayarak bir durumla ilgili temaların ortaya konulmasını sağlar (Creswell, 2013: 99; Güçlü, 2021: 364-365).

### 1.2. Veri Toplama Aracı ve Araştırmanın Dokümanları

Araştırmada ele alınan konunun verileri yayınlanmış tezlerden elde edileceği için bu araştırmada veri toplama aracı olarak doküman inceleme kullanılmıştır. Nitel araştırma desenlerinde gözlem ve görüşmeden sonra üçüncü veri toplama kaynağı olarak görülen dokümanlar, üzerinde çalışılan araştırmadan ziyade daha farklı amaçlar için üretilmiş ve ikincil verilerden oluşan belgelerdir (Marriam, 2009: 155). Önceden resmi veya özel olarak oluşturulan bu belgeler kitaplar, makaleler, tezler, fermanlar, yazıtlar gibi yazılı kaynaklar ile filmler, resimler, anıtlar, giyim-kuşam, flamlar vb. görsel kaynaklardan oluşur (Güçlü, 2021: 167-168; Sönmez & Alacapınar, 2014: 153). Doküman incelemesi, genellikle diğer veri toplama araçlarına destek olmak üzere kullanılırken, aynı zamanda bağımsız bir araştırma tekniği olarak da işlev

görebilir (Bektaş, Şahin & Şen, 2023: 252). Doküman inceleme yöntemini Özkan, “çeşitli dokümanların elde edilmesi, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi” (2022: 63) şeklinde tanımlamaktadır.

Bu araştırmanın tekrar edilebilirliğini, teyit edilebilirliğini ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla dokümanlar Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ) resmî sitesi üzerinden elde edilmiştir. Ülkemizde, Güzel Sanatlar Enstitüsü veya Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde Geleneksel Türk Sanatları Ana Sanat Dalı (GTSASD) veya Geleneksel Türk El Sanatları Ana Sanat Dalı (GTESASD) altında HKEKDA’nda yayımlanmış tezler bulunmaktadır. HKEKDA’nın yanı sıra Tezhip, Minyatür, Çini, Ebru gibi alanlar da yayımlanmış tezler de yer almaktadır. Temsil gücünün yüksek olması için bu çalışmada incelemeye alınacak tezlerin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yönteminden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme; araştırmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasıdır (Çelebi, 2022: 128). Ölçüt örnekleme yöntemi ise araştırmacı tarafından oluşturulan ya da daha önceden hazırlanmış bir dizi ölçütü karşılayan durumların çalışılmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2018: 122). Bu bağlamda incelenecek tezlerin belirlenmesinde iki adet ölçüt kullanılmıştır. Bunlar; “tarama işleminde Halı, Kilim ve Eski/ Geleneksel<sup>1</sup> Kumaş Desenleri alanının seçilmesi” ölçütü ile “tamamlanmış tez sayısı beşin altında olan üniversiteler hariç tutulması” ölçütüdür.

YÖKTEZ’in Detaylı Tarama sayfasında, 2000 ile 2023 tarih aralığı seçilerek;

- Ana Bilim Dalı Seçimi sekmesinden Halı, Kilim ve Eski Kumaş Desenleri Ana Sanat Dalı seçildiğinde 27 kayıt,
- Ana Bilim Dalı Seçimi sekmesinden Halı Kilim ve Geleneksel Kumaş Desenleri Ana Sanat Dalı seçildiğinde 3 kayıt,
- Bilim Dalı Seçimi sekmesinden Halı-Kilim ve Eski Kumaş Desenleri Sanat Dalı seçildiğinde ise 34 kayıt bulunmuştur. Araştırmanın evrenini oluşturan ve toplamda 64 adet olan bu tezlerin üniversitelere göre dağılımı Tablo 1’de sunulmuştur.

**Tablo 1. Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı**

| Üniversite                                     | Tür | Tez Sayısı |
|------------------------------------------------|-----|------------|
| <b>Akdeniz Üniversitesi</b>                    | YL  | 27         |
| <b>Atatürk Üniversitesi</b>                    | YL  | 1          |
| <b>Dokuz Eylül Üniversitesi</b>                | YL  | 1          |
| <b>Marmara Üniversitesi</b>                    | SY  | 3          |
| (2 adet tez erişime kapalı)                    |     |            |
| <b>Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi</b> | SY  | 8          |
| <b>Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi</b> | YL  | 19         |
| (1 adet tez erişime kapalı)                    |     |            |
| <b>Süleyman Demirel Üniversitesi</b>           | YL  | 1          |

<sup>1</sup> Yükseköğretim Yürütme Kurulu’nun 11.03.2020 tarihli toplantısında alınan karar doğrultusunda Halı, Kilim ve Eski Kumaş Desenleri lisans programının ismi Halı, Kilim ve Geleneksel Kumaş Desenleri olarak güncellendiği ([www.yok.gov.tr](http://www.yok.gov.tr), 2020) için anahtar kelimeler arasına “Halı, Kilim ve Geleneksel Kumaş Desenleri” eklenmiştir.

Erişime kapalı bulunan tezler ise bu araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Tamamlanmış tez sayısı beşin altında olan üniversiteler hariç tutulduğunda araştırmanın örneklemini, 46 adet YL tezi ile 8 adet SY tezinden oluşmaktadır (Bkz. Tablo 2).

**Tablo 2.** Araştırmanın Örnekleminde Yer Alan Tezler

| YÖK   |        |      |          | YÖK   |                     |      |          | YÖK   |        |      |          |
|-------|--------|------|----------|-------|---------------------|------|----------|-------|--------|------|----------|
| Rumuz | Tez No | Yıl  | Tez Türü | Rumuz | Tez No              | Yıl  | Tez Türü | Rumuz | Tez No | Yıl  | Tez Türü |
| T1    | 147278 | 2004 | YL       | T19   | 465847              | 2017 | SY       | T37   | 708726 | 2021 | YL       |
| T2    | 191987 | 2006 | YL       | T20   | 474438              | 2017 | YL       | T38   | 661486 | 2021 | YL       |
| T3    | 204411 | 2006 | YL       | T21   | 511468              | 2018 | YL       | T39   | 683886 | 2021 | YL       |
| T4    | 231455 | 2008 | SY       | T22   | 524108              | 2018 | SY       | T40   | 738983 | 2022 | YL       |
| T5    | 231444 | 2009 | YL       | T23   | 524023              | 2018 | YL       | T41   | 730013 | 2022 | YL       |
| T6    | 250975 | 2009 | YL       | T24   | 532625 <sup>2</sup> | 2018 | YL       | T42   | 737684 | 2022 | YL       |
| T7    | 285903 | 2010 | SY       | T25   | 511471              | 2018 | YL       | T43   | 730011 | 2022 | YL       |
| T8    | 304353 | 2011 | SY       | T26   | 558066              | 2019 | YL       | T44   | 725297 | 2022 | YL       |
| T9    | 304368 | 2011 | YL       | T27   | 592054              | 2019 | YL       | T45   | 747022 | 2022 | YL       |
| T10   | 304403 | 2011 | YL       | T28   | 568182              | 2019 | YL       | T46   | 737680 | 2022 | YL       |
| T11   | 309488 | 2012 | SY       | T29   | 593895              | 2019 | YL       | T47   | 716899 | 2022 | YL       |
| T12   | 345745 | 2013 | YL       | T30   | 552307              | 2019 | YL       | T48   | 808845 | 2023 | SY       |
| T13   | 391533 | 2014 | YL       | T31   | 552306              | 2019 | YL       | T49   | 814811 | 2023 | YL       |
| T14   | 391514 | 2015 | YL       | T32   | 566907              | 2019 | YL       | T50   | 781268 | 2023 | YL       |
| T15   | 391511 | 2015 | SY       | T33   | 630634              | 2020 | YL       | T51   | 828011 | 2023 | YL       |
| T16   | 430647 | 2016 | YL       | T34   | 635651              | 2020 | YL       | T52   | 808884 | 2023 | YL       |
| T17   | 421583 | 2016 | YL       | T35   | 630097              | 2020 | YL       | T53   | 794054 | 2023 | YL       |
| T18   | 435970 | 2016 | YL       | T36   | 682983              | 2021 | YL       | T54   | 860591 | 2023 | YL       |

Tablo 2’de yer alan, 01 Ocak 2000 ile 31 Aralık 2023 tarihleri arasında yayınlanmış 54 adet lisansüstü tez ve bu tezlerin giriş bölümlerinde yöntem bilime dair unsurların (tezin amacı, problemi, önemi, sınırlılıkları, kapsamı, araştırmanın yöntemi, deseni, araştırma grubu, veri toplama araçları, araştırmada kullanılan analiz yöntemi) yazılma durumlarının incelenmesi bu araştırmanın kapsamını oluşturmaktadır.

### 1.3. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, mevcut olan metinlerin içeriklerinin belli kurallar çerçevesinde analiz ederek görünür olmayan yani bilinmeyen sosyal gerçeğin bazı boyutlarına yönelik çıkarım yapmayı sağlayan bir yöntemdir (Türkdoğan & Gökçe, 2018: 270). Bu yöntemde gazete, dergi, konuşma transkripti gibi metinler; filmler, televizyon bölümleri, internet siteleri gibi medyanın elemanları ya da eski eserler, ticari ürünler, kıyafetler gibi kültürün maddi ürünlerinin içerik analizi yapılır (Saldana, 2011: 10). İçerik analizi ile analizi yapılan söylem ya da belgeyi belirli bir sistem dahilinde derinlemesine inceleyerek örtülü içeriklerin açığa çıkarılması sağlanır (Arıkan, 2021: 43). İşlem sırasında birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar (kategoriler) altında bir araya getirilerek düzenlenir,

<sup>2</sup> 532625 numaralı tez YÖKTEZ’de 2018 yılında tamamlandı olarak listelenmektedir. Tez içeriğinde ise 2006 yılında tamamlandığı görülmektedir.

yorumlanır ve daha anlaşılır bir hale getirilir (Yıldırım & Şimşek, 2018: 242). Bu bağlamda araştırmının örneklemindeki tezlerin analizi için oluşturulan *Tez İnceleme Formu*'nun geliştirilme aşamaları aşağıda belirtilmiştir.

Birinci aşamada, araştırma sorularında yer alan değişkenlerle ilgili temalar belli olduğu için bu temaların tezlerde bulunup bulunmadığına dair kodlar oluşturuldu ve her bir kodun simgesi rakam ile ifade edildi. Buna göre incelenen tema tezlerin giriş bölümünde “*Yazılmamıştır 0; Başlık Altında Yazılmıştır 1; Metin İçinde Yazılmıştır 2*” kodlarının yer aldığı tez inceleme formu oluşturuldu. Araştırmanın örnekleminde yer alan, rastgele seçilen 10 adet tez her iki yazar tarafından ayrı ayrı analiz edilerek tez inceleme formu sınıandı. İlk aşamada sadece 4 tezde mutabakat sağlandığı için bulgular karşılaştırılarak tartışıldı. İki yazarın bulgularındaki uyumsuzluğun, tezlerdeki *başlık-içerik tutarsızlığı* (Tezin Kapsamı başlığının altında veri toplama araçlarından bahsedilmesi gibi) ya da *metin-içerik tutarsızlığından* (Bu tezin amacı ... diye başlayan cümlede tez bölümleri hakkında bilgi verilmesi gibi) kaynaklandığı tespit edildi. Bu durum karşısında, her bir tema için “*Başlık ile İçerik Tutarlı Değildir 3 ve Metin ile İçerik Tutarlı Değildir 4*” numaralı kodlar eklenerek tez inceleme formu güncellendi.

İkinci sınama aşamasında rastgele seçilmiş (birinci denemede yer almayan) 10 adet tez her iki yazar tarafından ayrı ayrı analiz edilmesi sonucunda 7 adet tezin bulgularında mutabakat sağlanmıştır. Bulgular karşılaştırıldığında görüş ayrılığının ise temaların tanımlarına ilişkin yazarların bilgilerinin farklı olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir (tezin sınırlılıkları, tezin sınırlandırılması, tezin kapsamı kavramları). Bunun üzerine literatüre atıfta bulunarak her bir temanın tanımlanması (Bulgular başlığı altında detaylı olarak bilgi verilen) yapılarak tez inceleme formu yeniden oluşturuldu.

Üçüncü sınama aşamasında aynı işlem takip edildi ve iki yazarın bulguları aynı çıktı. Yaklaşık iki hafta süren tez inceleme formunun sınanması sonlandırılarak analiz aşamasına geçildi.

Araştırmanın örnekleminde yer alan 54 adet tez her iki yazar tarafından ayrı ayrı tez inceleme formundaki kodlamaya göre üç haftada analiz edilmiştir ve 53 tezde mutabakat sağlanmıştır. Araştırmanın şeffaflığına ve tekrar edilebilirliğine katkı sağlaması amacıyla incelemeye tabi tutulan tezler, hangi kod kapsamında değerlendirildiğine dair rumuzlarına göre Bulgular bölümünde ilgili tablolarda belirtilmiştir.

## 2. Bulgular

Bu bölümde, araştırmanın örneklemini oluşturan 54 adet tezin 10 farklı temadan oluşan değişkenin incelenmesi sonucu ulaşılan analiz bulguları yer almaktadır. Bulguların sunumu temalara ilişkin başlıklar altında *Tanım-Tablo-Yorum-Alıntı* düzeninde gerçekleştirilmiştir. Bu düzene göre yöntem bilime ilişkin her bir temanın, literatüre atıfta bulunarak tanımı yapılmıştır. Tanımlamalar doğrultusunda yapılan analizlerle elde edilen sayısal veriler yüzde ve frekanslar aracılığıyla tablolarda gösterilmiştir. İncelemeye tabi tutulan tezler ise hangi kod kapsamında değerlendirildiğine dair rumuzlarına göre tablolarda yer almıştır. Tabloların yorumlanması frekans değerlerine göre aktarılmıştır. Tutarsızlık gösteren tezler tablolarda ilgili kodlarda gösterilmiştir. Bu tezler tabloların yorumlanması kısmında ise hatalı oldukları gerekçesiyle *Yazılmamıştır* sınıfında değerlendirilmiştir. *Başlık-içerik tutarsızlığı* ile *metin-içerik tutarsızlığı* gösteren ve temsil gücü en yüksek tezlerden alıntılar yapılarak okuyucuya sunulmuştur.

### 2.1. Lisansüstü Tezlerde Amaç

Genel olarak araştırmalarda amaçlanan hususlar keşfetmek, tanımlamak, betimlemek, bilgi üretmek, sorun çözmek, değerlendirmek, yeni ürünler geliştirmek, yeni teknikler ve yöntemler geliştirmektir (Arıkan, 2021: 27). Araştırmalarda amaç, genel, geniş, belirsiz veya kafa karıştırıcı değil olabildiğince açık ve net olmalıdır (Güçlü, 2021: 93). Amaç ifadesi genelde *Bu tezde/çalışmada/araştırmada ... amaçlanmaktadır; bu tezin/çalışmanın/araştırmanın amacı, ...dır/dir/tır/tir.* vb. şekillerde kullanılır. *Amaç* kelimesinin net bir şekilde belirtilmesine dayanarak; Tezin amacının yazılıp yazılmadığı, yazılmış ise belirtilme durumu (giriş bölümünde metin içinde veya alt başlıkta belirtme) ve uygunluğu incelenerek bu temaya ilişkin dağılım Tablo 3'te sunulmuştur.

**Tablo 3.** Lisansüstü Tezlerde Amacın Yazılma Durumuna İlişkin Dağılım

|                                     | %          | f         | Lisansüstü Tezlerde Amaç Teması |                                                                                                           |
|-------------------------------------|------------|-----------|---------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     |            |           | Tez Türü (Adet)                 | Tezler                                                                                                    |
| Yazılmamıştır.                      | 25,9       | 14        | YL (12)<br>SY (2)               | T01, T06, T14, T18, T20, T24, T26, T31, T39, T40, T47, T54<br>T04, T11                                    |
| Başlık altında yazılmıştır.         | 31,5       | 17        | YL (13)<br>SY (4)               | T02, T03, T05, T10, T12, T13, T17, T27, T33, T35, T38, T49, T50<br>T08, T15, T19, T22                     |
| Metin içinde yazılmıştır.           | 38,9       | 21        | YL (19)<br>SY (2)               | T09, T16, T21, T23, T25, T28, T29, T30, T32, T34, T36, T37, T41, T42, T43, T44, T45, T51, T52<br>T07, T48 |
| Başlık ile içerik tutarlı değildir. | -          | -         | YL (-)<br>SY (-)                | -<br>-                                                                                                    |
| Metin içinde tutarlı değildir.      | 3,7        | 2         | YL (2)<br>SY (-)                | T46, T53<br>-                                                                                             |
| <b>Toplam</b>                       | <b>100</b> | <b>54</b> |                                 |                                                                                                           |

Tablo 3 incelendiğinde; 4'ü SY tezi olmak üzere 17 tezde Tezin Amacı başlığı altında, 2'si SY tezi olmak üzere 21 tezde ise giriş bölümünde metin içinde yazılmıştır. Toplamda 54 tezden 38'inde tezin amacının yazıldığı görülmektedir. 2'si SY tezi olmak üzere 14'ünde tezin amacı yazılmamıştır. 2 YL tezinde ise giriş bölümünde yazmış olduğu amacın metin ile tutarlı olmadığı görülmektedir. 54 tezde tutarsız olanlarla birlikte 16'sında tezin amacının yazılmaması dikkat çekicidir. Tez amacının ifade edilmesinde metin-içerik tutarsızlığına dair örnekler aşağıda sunulmuştur.

- “Araştırmanın Amacı

*Bu çalışmanın temel amacı doğrultusunda, günümüz Ebru sanatının gelişimine katkı sağlamak üzere, klasik ebru örneklerinden hareketle, yeni çiçek soyutlamaları yapılmıştır. Söz konusu çiçekler, .... ebru teknesinde tasarlanmıştır...” (T46).*

- “Yüksek lisans tezinin amacı; Antalya Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarında Yapılan İşlemler Ana başlığı altında ele alındı...” (T53).

## 2.2. Lisansüstü Tezlerde Problem Cümlesi/Araştırma Sorusu

Araştırmanın sınırlarını çizerek yönünü belirleyen ve anahtar kavram olan araştırma problemi/sorunsalı araştırmada ele alınan ve araştırılabilir olan temel problemdir (Arıkan, 2021: 27). Genellikle bir soru cümlesi halinde veya olumlu bir önerme, hipotez biçiminde de ifade edilebilir. Araştırma konusu ve gerekçesi araştırma problemi ile ciddiyet kazandığı için araştırmalarda bulunması gereken bilimsel bir gerekliliktir (Gitmez, 2020: 77). Ancak ortada bir problem/sorun olmadığında yine de amacın nedeni yani gerekçesi belirtilmelidir. Böyle durumlarda araştırmalarda problem durumu ya da cümlesi olmayabilir; bunun yerine araştırmanın neden yapılmaya ihtiyaç duyulduğunun belirtilmesi, özgünlüğünün ortaya konması gerekir (Dinçer, 2023: 2). Tezlerde problem cümlesinin yazılıp yazılmadığı, yazılmış ise belirtilme durumu (giriş bölümünde alt başlıkta veya metin içinde yazma) ve uygunluğu incelenerek bu temaya ilişkin dağılım Tablo 4'te sunulmuştur.

**Tablo 4.** Lisansüstü Tezlerde Problem Cümlesi/Araştırma Sorusu Yazılma Durumuna İlişkin Dağılım

| Tezin Problem Cümlesi/Araştırma Sorusu Teması |            |           |                 |                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------|------------|-----------|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                               | %          | f         | Tez Türü (Adet) | Tezler                                                                                                                                                                                  |
| Yazılmamıştır.                                | 79,6       | 43        | YL (37)         | T01, T02, T03, T05, T06, T09, T10, T12, T13, T14, T16, T17, T18, T20, T21, T24, T26, T27, T28, T29, T31, T32, T33, T34, T35, T37, T40, T41, T42, T44, T45, T46, T47, T49, T51, T52, T53 |
|                                               |            |           | SY (6)          | T04, T07, T08, T11, T15, T22                                                                                                                                                            |
| Başlık altında yazılmıştır.                   | 1,9        | 1         | YL (1)          | T38                                                                                                                                                                                     |
|                                               |            |           | SY (-)          | -                                                                                                                                                                                       |
| Metin içinde yazılmıştır.                     | 18,5       | 10        | YL (8)          | T23, T25, T30, T36, T39, T43, T50, T54                                                                                                                                                  |
|                                               |            |           | SY (2)          | T19, T48                                                                                                                                                                                |
| Başlık ile içerik tutarlı değildir.           | -          | -         | YL (-)          | -                                                                                                                                                                                       |
|                                               |            |           | SY (-)          | -                                                                                                                                                                                       |
| Metin içinde tutarlı değildir.                | -          | -         | YL (-)          | -                                                                                                                                                                                       |
|                                               |            |           | SY (-)          | -                                                                                                                                                                                       |
| <i>Toplam</i>                                 | <i>100</i> | <i>54</i> |                 |                                                                                                                                                                                         |

Tablo 4 incelendiğinde; 1 YL tezinde giriş bölümünde alt başlıkta, 2'si SY tezi olmak üzere 10 tezde ise giriş bölümünde metni içinde problem cümlesi yazılmıştır. Toplamda 54 tezden 11'inde tezin problem cümlesiyle ilgili ifadenin yazıldığı; 6'sı SY tezi olmak üzere 43 tezde ise yazılmadığı görülmektedir.

### 2.3. Lisansüstü Tezlerde Önem

Tez kapsamında araştırma yapılmasına yol açan nedenler tezin önemini ortaya koyan hususlardır. Bu bölümde araştırmacının, tez kapsamında yapacağı araştırmanın ya da konunun neden önemli olduğu ve neye yarar sağlayacağını açıklanması tezin önemini ortaya koyar (Altuncu, 2023: 32). Ayrıca tezin amacı doğrultusunda toplanan verilerin hangi kuramsal veya pratik sorunsalın çözümünde nasıl kullanılacağına dair bilgiler aktarılır. Araştırmanın önemini yazılıp yazılmadığı, yazılmış ise belirtilme durumu (giriş bölümünde alt başlıkta veya metin içinde yazma) ve uygunluğu incelenerek bu temaya ilişkin dağılım Tablo 5'te sunulmuştur.

**Tablo 5.** Tezin Öneminin Yazılma Durumuna İlişkin Dağılım

| Lisansüstü Tezlerde Tezin/Araştırmanın Önemi Teması |            |           |          |                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------|------------|-----------|----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Kategori                                            | %          | f         | Tez Türü | Tezler                                                                                                                                          |
| Yazılmamıştır.                                      | 64,8       | 35        | YL (29)  | T01, T02, T03, T06, T09, T12, T13, T14, T16, T18, T20, T21, T23, T24, T25, T28, T29, T30, T31, T33, T35, T37, T39, T43, T44, T49, T51, T53, T54 |
|                                                     |            |           | SY (6)   | T04, T07, T08, T11, T15, T19                                                                                                                    |
| Başlık altında yazılmıştır.                         | 5,6        | 3         | YL (3)   | T17, T27, T38                                                                                                                                   |
|                                                     |            |           | SY (-)   | -                                                                                                                                               |
| Metin içinde yazılmıştır.                           | 27,8       | 15        | YL (13)  | T10, T26, T32, T34, T36, T40, T41, T42, T45, T46, T47, T50, T52                                                                                 |
|                                                     |            |           | SY (2)   | T22, T48                                                                                                                                        |
| Başlık ile içerik tutarlı değildir.                 | 1,9        | 1         | YL (1)   | T05                                                                                                                                             |
|                                                     |            |           | SY (-)   | -                                                                                                                                               |
| Metin içinde tutarlı değildir.                      | -          | -         | YL (-)   | -                                                                                                                                               |
|                                                     |            |           | SY (-)   | -                                                                                                                                               |
| <i>TOPLAM</i>                                       | <i>100</i> | <i>54</i> |          |                                                                                                                                                 |

Tablo 5 incelendiğinde; 3 YL tezinde giriş bölümünün Tezin Önemi alt başlığı altında, 2'si SY tezi olmak üzere 15 tezde ise giriş bölümünde metin içinde yazılmıştır. Bu verilerin yanı sıra 1 YL tezinde 1.1. Tezin Önemi başlığı olmasına rağmen başlık altında Türk halılarında yazı sanatının tarihçesi anlatıldığı için tez, başlık ile içerik arasında tutarsızlık temasında değerlendirilmiştir. 54 lisansüstü tezden toplamda 18 tezde yazıldığı; tutarsız olanla birlikte 36'sında ise Tezin/Araştırmanın Öneme dair herhangi bir ifadenin yazılmadığı dikkat çekicidir.

#### 2.4. Lisansüstü Tezlerde Sınırlılıklar

Sınırlılık, araştırmacının araştırma sürecini denetleyemediği gibi aynı zamanda araştırmanın zayıf yönleridir (Baltacı, 2020: 17-20). Araştırmacının iradesi dışında gelişen bu durumların sınırlılıklar ifadesiyle veya böyle bir başlık altında belirtilmesi gerekir. Sınırlılıkların yazılıp yazılmadığı, yazılmış ise belirtilme durumu (giriş bölümünde alt başlıkta veya metin içinde yazma) ve uygunluğu incelenerek bu temaya ilişkin dağılım Tablo 6'da sunulmuştur.

**Tablo 6. Tezin/Araştırmanın Sınırlılıkları Yazılma Durumuna İlişkin Dağılım**

| Lisansüstü tezlerde araştırmanın sınırlılıkları teması |      |    |                    |                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------------------------------------|------|----|--------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Kategori                                               | %    | f  | Tez Türü<br>(Adet) | Tezler                                                                                                                                                                                                      |
| Yazılmamıştır.                                         | 88,9 | 48 | YL (41)            | T01, T02, T03, T05, T06, T09, T10, T12, T13, T14, T16, T17, T18, T20, T21, T23, T24, T25, T26, T27, T28, T30, T31, T33, T34, T35, T36, T37, T39, T40, T41, T42, T43, T44, T47, T49, T50, T51, T52, T53, T54 |
|                                                        |      |    | SY (7)             | T04, T07, T08, T11, T15, T19, T22                                                                                                                                                                           |
| Başlık altında yazılmıştır.                            | 1,9  | 1  | YL (1)             | T38                                                                                                                                                                                                         |
|                                                        |      |    | SY (-)             | -                                                                                                                                                                                                           |
| Metin içinde yazılmıştır.                              | 3,7  | 2  | YL (1)             | T32                                                                                                                                                                                                         |
|                                                        |      |    | SY (1)             | T48                                                                                                                                                                                                         |
| Başlık ile içerik tutarlı değildir                     | -    | -  | YL (-)             | -                                                                                                                                                                                                           |
|                                                        |      |    | SY (-)             | -                                                                                                                                                                                                           |
| Metin içinde tutarlı değildir.                         | 5,6  | 3  | YL (3)             | T29, T45, T46                                                                                                                                                                                               |
|                                                        |      |    | SY (-)             | -                                                                                                                                                                                                           |
| TOPLAM                                                 | 100  | 54 |                    |                                                                                                                                                                                                             |

Tablo 6 incelendiğinde, yalnızca 1 YL tezinde 1.4. Araştırmanın Kısıt ve Sınırlılıkları başlığı altında; 1'i SY olmak üzere 2 tezde ise giriş bölümünde metin içinde sınırlılıklar yazılmıştır. Bu verilerin yanı sıra 3 YL tezinde giriş bölümünde tezin sınırlılıklarının metin ile tutarlı olmadığı görülmektedir. 7'si SY tezi olmak üzere 48 tezde sınırlılıkların yazılmadığı görülmektedir. Tablo 6 genel olarak değerlendirildiğinde, 54 lisansüstü tezden sadece 3'ünde sınırlılıkların yazıldığı; tutarsız olanlarla birlikte 51 tezde ise sınırlılıklara değinilmediği dikkat çekicidir. Tezin sınırlılıklarının ifade edilmesinde hatalı kullanımdan kaynaklı metin-içerik tutarsızlığına dair örnekler aşağıda sunulmuştur:

- “Araştırmanın Sınırlılıkları: Mersin, Silifke ilçesi Yeşilovacık ve Büyükeceli Beldeleri ile Konya, Ahırlı ilçesi Akkise yöresi civarındaki Sarıkeçili Yörükleri, bu yörüklerin göç güzergâhları ve kullandıkları çuval dokumaları ile sınırlandırılmıştır.” (T29).
- “Araştırma sınırlılık olarak ilk öğretim ikinci kademe görsel sanatlar dersi müfredatı konu alınmış, araştırma yöntemi olarak gözlem ve literatür tarama kullanılmıştır.” (T45).
- “Araştırmanın Sınırlılıkları: Bu çalışma klasik ebru sanatında çiçekli ebrular ve günümüz uygulamalarına yansımaları ile sınırlandırılmıştır” (T46)

## 2.5. Lisansüstü Tezlerde Kapsam

Araştırmanın ne zaman, nerede yapıldığı, kimlerle nasıl görüşüldüğü aktarılırken diğer mekân, zaman ve kişilerin neden seçilmediğinin detaylı bir şekilde aktarıldığı; araştırmacının araştırma sürecini denetleyebildiği bölümdür (Baltacı, 2020: 19-20). Kısacası belirli ölçütler veya gerekçelere istinaden araştırmacının iradesinde gerçekleşen, araştırma yöntemine ilişkin belirlediği sınırlardır. Başlık altında belirtilmeyen, metin içinde *tez/araştırmanın kapsamı* genellikle cümlede ... *sınırlandırılmıştır/sınırlıdır/kapsamaktadır* yüklemiyle kullanılır. Tezlerde kapsamın yazılıp yazılmadığı, yazılmış ise belirtilme durumu (giriş bölümünde alt başlıkta veya metin içinde yazma) ve uygunluğu incelenerek bu temaya ilişkin dağılım Tablo 7’de sunulmuştur.

**Tablo 7. Tezin/Araştırmanın Kapsamı Yazılma Durumuna İlişkin Dağılım**

| Kategori                           | %    | f  | Tezin/Araştırmanın Kapsamı Teması |                                                                                                                                    |
|------------------------------------|------|----|-----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    |      |    | Tez Türü (Adet)                   | Tezler                                                                                                                             |
| Yazılmamıştır.                     | 48,1 | 26 | YL (23)<br>SY (3)                 | T01, T06, T09, T14, T16, T18, T20, T21, T24, T26, T30, T31, T34, T37, T39, T40, T41, T42, T46, T47, T51, T52, T53<br>T04, T07, T11 |
| Başlık altında yazılmıştır.        | 14,8 | 8  | YL (7)<br>SY (1)                  | T03, T10, T17, T23, T38, T49, T50<br>T22                                                                                           |
| Metin içinde yazılmıştır.          | 14,8 | 8  | YL (7)<br>SY (1)                  | T25, T27, T28, T29, T32, T36, T54<br>T48                                                                                           |
| Başlık ile içerik tutarlı değildir | 16,7 | 9  | YL (4)<br>SY (5)                  | T02, T05, T12, T13<br>T08, T15, T19, T33, T35                                                                                      |
| Metin içinde tutarlı değildir.     | 5,6  | 3  | YL (3)<br>SY (-)                  | T43, T44, T45<br>-                                                                                                                 |
| TOPLAM                             | 100  | 54 |                                   |                                                                                                                                    |

Tablo 7 incelendiğinde, 1’i SY olmak üzere 8 tezde Tezin Kapsamı başlığı altında, 1’i SY tezi olmak üzere 8 tezde giriş bölümünde metin içinde yazıldığı görülmektedir. Hatalı kullanımdan kaynaklı 5’i SY tezi olmak üzere 9 tezde başlık-içerik tutarsızlığı, 3 tezde ise metin-içerik tutarsızlığı görülmüştür. Tablo 7 genel olarak değerlendirildiğinde; 54 lisansüstü tezdən 16’sında tezin kapsamına dair ifadenin yazıldığı, tutarsız olanlarla birlikte 38 tezde ise yazılmadığı dikkat çekicidir. Tezin kapsamının ifade edilmesinde, başlık-içerik tutarsızlığı ile metin-içerik tutarsızlığına dair örnekler aşağıda sunulmuştur.

- “1.2. Çalışmanın kapsamı

Günümüz Bolu-Göynük dokumaları ile ilgili daha önce kapsamlı bir araştırma yapılmamıştır. Bu nedenle bu yöredeki el dokumalarının tanıtımı, tarihsel süreç içindeki gelişimi, günümüz yaşam koşullarına uyarlanabilmesi ile ilgili geçmişte ve şimdiki zamanda etkisini kaybetmeden yapılan dokumalar, araştırılıp detaylı bir şekilde anlatılmaya çalışılmıştır.” (T12).

- “1.2. Çalışmanın Kapsamı

Çalışmanın kapsamını Stratonikeia Antik Kenti’nde bulunan kalıntılar üzerindeki mimari süslemeler ve bu süslemelerin motiflerinin bilgisayar ortamında çizilerek, desen ve kompozisyon açısından değerlendirilmeleri sonucunda ortaya çıkan yeni kilim tasarımları oluşturmaktadır. Bu tasarım önerilerinden birinin uygulanarak ürün haline getirilmesi de yine çalışma kapsamında gerçekleşmiştir.”(T33).

- “Bu araştırma Isparta ili Yalvaç ilçesi ile sınırlandırılmıştır. Uygulama şu an hala tepme keçe ustası Gencer Kondal’ın atölyesinde Yalvaçlı keçe ustalarıyla beraber yapılacaktır.” (T43).

- “Araştırma, Kızılderililerin mokasen ve giysilerinin boncuk işi tasarımlarında kullandıkları motifler ile Anadolu’da el sanatlarında kullanılan motifler olarak sınırlandırılmıştır.”(T44).

- “Araştırmanın Sınırlılıkları: Araştırma ilk öğretim ikinci kademe görsel sanatlar dersi 2021-2022 yıllık planı müfredatı içinde geleneksel Türk el sanatları ile sınırlandırılmıştır” (T45).

## 2.6. Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Yaklaşımına Göre Araştırma Türü

Tezlerde yöntem, araştırmanın amacı doğrultusunda ele aldığı sorunun/problemin nasıl çalışıldığının, hangi yöntem kullanılarak incelendiğinin, süreç boyunca takip edilen metotların açıklandığı bölümdür. Araştırma problemlerinin çözümünde izlenecek işlem basamakları, teknik ve taktiklerin dayandığı bilim felsefesine göre araştırma yöntemlerinin türleri vardır (Sönmez & Alacapınar, 2014: 40). Araştırma türleri yaklaşımlarına göre nicel, nitel ve karma olarak sınıflanmaktadır. Tezlerin yöntem bölümünde, amaç doğrultusunda ele alınan problemin çözümünde hangi yaklaşımın benimsendiğinin belirtilmesi gerekir. Tezlerde nicel, nitel veya karma yöntemlerden hangisinin kullanıldığının belirtilme durumu (giriş bölümünde alt başlıkta veya metin içinde yazma) incelenerek bu temaya ilişkin dağılım Tablo 8'de sunulmuştur.

**Tablo 8. Lisansüstü Tezlerde Yaklaşımına Göre Araştırma Türü**

| Kategori                           | %    | Nicel, Nitel veya Karma Yöntemin Belirtilmesi Teması |                   | Tezler                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------|------|------------------------------------------------------|-------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    |      | f                                                    | Tez Türü (Adet)   |                                                                                                                                                                                                                         |
| Yazılmamıştır.                     | 79,6 | 43                                                   | YL (36)<br>SY (7) | T01, T02, T03, T05, T06, T09, T10, T12, T13, T14, T16, T17, T18, T20, T23, T24, T25, T26, T27, T29, T30, T31, T32, T34, T36, T37, T39, T41, T43, T44, T46, T47, T49, T50, T52, T54<br>T04, T07, T08, T11, T15, T19, T22 |
| Başlık altında yazılmıştır.        | 5,6  | 3                                                    | YL (3)<br>SY (-)  | T33, T35, T38<br>-                                                                                                                                                                                                      |
| Metin içinde yazılmıştır.          | 13,0 | 7                                                    | YL (6)<br>SY (1)  | T21, T28, T42, T45, T51, T53<br>T48                                                                                                                                                                                     |
| Başlık ile içerik tutarlı değildir | -    | -                                                    | YL (-)<br>SY (-)  | -<br>-                                                                                                                                                                                                                  |
| Metin içinde tutarlı değildir.     | 1,9  | 1                                                    | YL (1)<br>SY (-)  | T40<br>-                                                                                                                                                                                                                |
| TOPLAM                             | 100  | 54                                                   |                   |                                                                                                                                                                                                                         |

Tablo 8 incelendiğinde; 3 YL tezinde başlık altında, 1'i SY olmak üzere 7 tezde ise metin içinde araştırma yönteminin nitel, nicel ya da karma yönteme göre yürütüldüğüne dair ifadeler yazılmıştır. 1 YL tezinde ise metin içinde yazılmasına rağmen hatalı kullanımdan kaynaklı metin-içerik tutarsızlığı görülmektedir. Tablo 8 genel olarak değerlendirildiğinde, 54 lisansüstü tezden 10'unda araştırma yönteminin nitel, nicel ya da karma yönteme göre yürütüldüğüne dair ifadelerin yazıldığı, 44 tezde ise yazılmadığı dikkat çekicidir. Tezde yaklaşımına göre araştırma türünün ifade edilmesinde metin-içerik tutarsızlığına dair örnek aşağıda sunulmuştur.

- “Çalışma literatür taraması ve alan araştırması üzerine yapılan, görüşme ve gözleme dayalı, nitel ve nicel araştırma yöntemiyle yapılmış olup, düz dokumalara ait ebatlarının ölçülmesi tarafımda metre ile ölçülerek, cm. olarak değerlendirilmiştir.” (T40).

## 2.7. Lisansüstü Tezlerde Araştırmanın Modeli/Deseni

Araştırma modeli/deseni bir araştırmanın amacına ulaşmasını sağlayan, kendi içlerinde bir düzeni bulunan, araştırmacıya nasıl bir yol izleyeceğini belirleyen süreçtir. Her bir araştırma modeli/deseni nicel, nitel veya karma paradigmadan beslenir (Şimşek, 2015: 81). Tezde kullanılan araştırma deseni/modeli yazılıp yazılmadığı, yazılmış ise belirtilme durumu (giriş bölümünde alt başlıkta veya metin içinde yazma) ve uygunluğu bu temada incelenmiştir.

**Tablo 9.** Tezin/Araştırmanın Deseni/Modeli Yazılma Durumuna İlişkin Dağılım

| Kategori                           | %          | f         | Araştırmanın Deseni/Modeli Teması |                                                                                                                               |
|------------------------------------|------------|-----------|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    |            |           | Tez Türü<br>(Adet)                | Tezler                                                                                                                        |
| Yazılmamıştır.                     | 40,7       | 22        | YL (19)<br>SY (3)                 | T01, T02, T05, T06, T09, T16, T18, T24, T26, T30, T31, T34, T37, T39, T41, T43, T47, T53, T54<br>T04, T07, T11                |
| Başlık altında yazılmıştır.        | 3,7        | 2         | YL (2)<br>SY (-)                  | T33, T38<br>-                                                                                                                 |
| Metin içinde yazılmıştır.          | 3,7        | 2         | YL (1)<br>SY (1)                  | T28<br>T48                                                                                                                    |
| Başlık ile içerik tutarlı değildir | 5,6        | 3         | YL (3)<br>SY (-)                  | T03, T17, T20<br>-                                                                                                            |
| Metin içinde tutarlı değildir.     | 46,3       | 25        | YL (21)<br>SY (4)                 | T10, T12, T13, T14, T21, T23, T25, T27, T29, T32, T35, T36, T40, T42, T44, T45, T46, T49, T50, T51, T52<br>T08, T15, T19, T22 |
| <b>TOPLAM</b>                      | <b>100</b> | <b>54</b> |                                   |                                                                                                                               |

Tablo 9 incelendiğinde, 2 YL tezinde başlık altında 1'i SY olmak üzere 2 tezde ise metin içinde Araştırmanın Deseni/Modeli yazılmıştır. 3 YL tezinde başlık altında yazılmasına rağmen hatalı ifadede kaynaklı başlık-içerik tutarsızlığı, 4'ü SY tezi olmak üzere 25 tezde ise metin içindeki ifadede metin-içerik tutarsızlığı gözlenmiştir. Tablo 9 genel olarak değerlendirildiğinde; 54 lisansüstü tezdten sadece 4 tanesinde Araştırmanın Deseni/Modeli ifadesinin yazıldığı, tutarsız olanlarla birlikte 50 tezde ise yazılmaması dikkat çekicidir. Tezde araştırma deseni/modelinin kullanımında başlık-içerik tutarsızlığı ile metin-içerik tutarsızlığına dair örnekler aşağıda sunulmuştur.

- "1.3 Çalışmanın Yöntemi

*Hazırlık aşamalarında ağırlıklı olarak, kitap ve görsel yayınlardan bilgi derlemeye çalıştım. Motifleri karşılaştırmalı olarak irdeledim. Öncelikle motiflerin 16., 17. ve 18.yy. larda biçim ve şekil değişikliğine uğrayıp uğramadıklarını, hangi kültürden etkilenip yeniden yorumlandıklarını araştırarak, motif seçimimi yaptım. İlk olarak çintemani formuyla yeni bir kompozisyon oluşturdum..."(T03).*

- "Yöntem Araştırma konusu: Eski Türk Kam Kostümlerinde Mistik İmgeler Araştırma merkezleri: Akdeniz Üniversitesi Kütüphanesi, Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Kütüphanesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Kütüphanesi, Gazi Üniversitesi Kütüphanesi, Serik Kütüphanesi, İnternet Kaynakları"(T20).
- "Aksaray İli Sultanhanı İlçesi Örneğinde Halı ve Düz Dokumaların Onarım, Teknik ve Uygulama Örnekleri başlıklı yüksek lisans çalışmasında nitel yöntem tekniklerinden faydalanılmıştır. 27-29 Mayıs 2016 ve 10-18 Mart 2018 tarihleri arasında halı-kilim restorasyon merkezlerinden biri olan Aksaray ili Sultanhanı 4 ilçesindeki faaliyet gösteren tamir atölyelerinde tamir ustaları ile görüşme ve betimsel analizi içeren bir araştırma yöntemi tercih edilmiştir." (T21).

## 2.8. Lisansüstü Tezlerde Araştırmanın Evreni, Örnekleme, Araştırma/Çalışma/Örnekleme Grubu

Evren/anakütle ve örneklem, verilerin nereden toplanacağını ifade eder. Nicel yöntemde tercih edilen örneklem, evrenden daha az sayıda olan, evreni temsil etme gücüne sahip ve üzerinde çalışma yürütülen gruptur. Nitel yöntemde ise evrene genelleme kaygısı güdülmediği için örneklem yerine çalışma grubu/araştırma grubu ifadesi kullanılır (Saylan-Kırmızıgül & Öner-Armağan, 2023: 180). Araştırmanın evreni, örnekleme, araştırma grubu, çalışma grubu veya araştırmanın örneklem grubunun yazılıp yazılmadığı, yazılmış ise belirtilme durumu (giriş bölümünde alt başlıkta veya metin içinde yazma) ve uygunluğu incelenerek bu temaya ilişkin dağılım Tablo 10'da sunulmuştur.

**Tablo 10. Tezin/Araştırmanın Evreni/Örnekleme/Araştırma Grubu/Örneklem Grubu Yazılma Durumuna İlişkin Dağılım**

| Kategori                           | %    | f  | Tez Türü (Adet) | Tezler                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------|------|----|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Yazılmamıştır.                     | 92,6 | 50 | YL (43)         | T01, T02, T03, T05, T06, T09, T10, T12, T13, T14, T16, T17, T18, T20, T21, T23, T24, T25, T26, T27, T28, T29, T30, T31, T32, T33, T34, T35, T36, T37, T39, T40, T41, T43, T44, T46, T47, T49, T50, T51, T52, T53, T54 |
|                                    |      |    | SY (7)          | T04, T07, T08, T11, T15, T19, T22                                                                                                                                                                                     |
| Başlık altında yazılmıştır.        | 1,9  | 1  | YL (1)          | T38                                                                                                                                                                                                                   |
|                                    |      |    | SY (-)          | -                                                                                                                                                                                                                     |
| Metin içinde yazılmıştır.          | 3,7  | 2  | YL (1)          | T42                                                                                                                                                                                                                   |
|                                    |      |    | SY (1)          | T48                                                                                                                                                                                                                   |
| Başlık ile içerik tutarlı değildir | 1,9  | 1  | YL (1)          | T45                                                                                                                                                                                                                   |
|                                    |      |    | SY (-)          | -                                                                                                                                                                                                                     |
| Metin içinde tutarlı değildir.     | -    | -  | YL (-)          | -                                                                                                                                                                                                                     |
|                                    |      |    | SY (-)          | -                                                                                                                                                                                                                     |
| TOPLAM                             | 100  | 54 |                 |                                                                                                                                                                                                                       |

Tablo 10 incelendiğinde, 1YL tezinde başlık altında yazıldığı, 1 SY tezi olmak üzere 2 tezde ise giriş bölümünde metin içinde Tezin/Araştırmanın Evreni/Örnekleme/Araştırma Grubu/Örneklem Grubu ifadesinin yazıldığı görülmektedir. 1 YL tezinde ise giriş bölümünde 1.1.2. Araştırma Evreni ve Örnekleme başlığı bulunmasına rağmen hatalı ifade edilmesinden kaynaklı başlık-içerik tutarsızlığı söz konusudur. Tablo 10 genel olarak değerlendirildiğinde; 54 Lisansüstü tezden sadece 3 tezde yazıldığı, tutarsız olan tez de dahil 51 tezde söz konusu ifadenin yazılmadığı dikkat çekicidir. Başlık-içerik tutarsızlığına dair örnek aşağıda sunulmuştur.

- “1.1.2. Araştırma Evreni ve Örnekleme

*Araştırmanın evreni Türkiye Cumhuriyeti ilk öğretim ikinci kademe görsel sanatlar dersi müfredatı içindeki kazanımlar incelenmiş; geleneksel Türk el sanatları ile ilgili kazanımlar ve uygulama yöntemleri gözlenerek nitel araştırma yöntemi izlenmiştir. Ulaşılan toplamda 3 kazanım ve içeriği araştırmada sunulmuştur. Günümüz çağdaş öğretim yöntemleri ile öğrenciye yaparak-yaşayarak deneyim kazandırmanın sonuçları gözlenerek değerlendirme yapılmıştır.” (T45).*

## 2.9. Lisansüstü Tezlerde Verilerin Toplanması, Veri Toplama Araçları/Türleri/Yöntemleri

Araştırılan konu için elde edilen, henüz araştırma bulgusu haline gelmemiş olan, anlamı yorumlanan veya çıkarımlarda bulunmak için kullanılan niceliksel veya niteliksel olarak toplanan her türlü bilgi veridir (Kümbetoğlu, 2020: 70). Veri toplama ise araştırma problemlerine cevap verebilmek için bilgi toplamayı amaç edinen ve birbiriyle ilişkili faaliyetlerdir (Creswell, 2013: 148). Verilerin toplanması gözlem, görüşme, anket, deney, doküman inceleme gibi çeşitli veri toplama araçları vasıtasıyla gerçekleştirilir. Araştırma yönteminin türüne (nicel veya nitel) göre farklılık gösteren veri toplama araçlarının kullanılmasında, her birinin de kendine has yöntem ve teknikleri vardır. Bu bağlamda tezlerde araştırılan konuya ilişkin verilerin nasıl elde edildiği, araştırmada kullanılan veri toplama araçları/türleri/yöntemlerinin yazılıp yazılmadığı, yazılmış ise belirtilme durumu (giriş bölümünde alt başlıkta veya metin içinde yazma) ve uygunluğu incelenerek bu temaya ilişkin dağılım Tablo 11’de sunulmuştur.

**Tablo 11.** Tezin/Araştırmanın Veri Toplama Araçlarının Yazılma Durumuna İlişkin Dağılım

| Kategori                           | %    | f  | Lisansüstü Tezlerde Veri Toplama Araçları Teması |                                                                                                                               |
|------------------------------------|------|----|--------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    |      |    | Tez Türü (Adet)                                  | Tezler                                                                                                                        |
| Yazılmamıştır.                     | 40,7 | 22 | YL (20)<br>SY (2)                                | T01, T03, T05, T06, T09, T16, T17, T20, T24, T30, T31, T33, T34, T37, T39, T41, T43, T47, T53, T54<br>T04, T11                |
| Başlık altında yazılmıştır.        | -    |    | YL (-)<br>SY (-)                                 | -<br>-                                                                                                                        |
| Metin içinde yazılmıştır.          | 11,1 | 6  | YL (4)<br>SY (2)                                 | T18, T26, T28, T38<br>T07, T48                                                                                                |
| Başlık ile içerik tutarlı değildir | 1,9  | 1  | YL (1)<br>SY (-)                                 | T45<br>-                                                                                                                      |
| Metin içinde tutarlı değildir.     | 46,3 | 25 | YL (22)<br>SY (3)                                | T02, T08, T10, T12, T13, T14, T21, T23, T25, T27, T29, T32, T35, T36, T40, T42, T44, T46, T49, T50, T51, T52<br>T15, T19, T22 |
| TOPLAM                             | 100  | 54 |                                                  |                                                                                                                               |

Tablo 11 incelendiğinde, 2'si SY tezi olmak üzere 6 tezde veri toplama araçları yazılmıştır. 1 YL tezinde 1.1.3. Veri Toplama Teknikleri başlığı bulunmasına rağmen hatalı ifadedden kaynaklı başlık-içerik tutarsızlığı, 3'ü SY tezi olmak üzere 25 tezin metin içinde hatalı ifadedden kaynaklı metin-içerik tutarsızlığı olduğu görülmüştür. Tablo 11 genel olarak değerlendirildiğinde; 54 lisansüstü tezdin 6'sında veri toplama araçlarının yazıldığı, tutarsızlıklarla birlikte toplamda 48 tezde ise yazılmadığı dikkat çekicidir. Tezde veri toplama araçlarının ifade edilmesinde, başlık-içerik tutarsızlığı ile metin-içerik tutarsızlığına dair örnekler aşağıda sunulmuştur.

- "1.1.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırma betimsel yöntem ve içerik analizi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir Akdeniz Üniversitesi kütüphanesinden, kitap, dergi, makalelerin yanı sıra internet veri tabanından verilere ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından Antalya/Korkuteli Zeynep-Mustafa Kemer Ortaokulu görsel sanatlar dersi atölye çalışmaları ulaşılmıştır. Araştırma 2021-2022 görsel sanatlar dersi yıllık planları incelenmesi ile sınırlıdır. Hazırlanan veriler danışman onayına sunulmuştur, gerekli düzeltmeler yapılmıştır." (T45).

- "...Bu tez çalışması kapsamında, Türkiye ve Kırgızistan geçeciliğinin motif ve teknik açılarından karşılaştırmasını yapabilmek için literatür taraması gerçekleştirilerek çalışmanın bilimsel temelleri oluşturulmuştur ayrıca saha araştırması yapılarak görüşmeler, gözlemler ve betimlemeler gibi yöntemler kullanılmıştır." (T52).

## 2.10. Lisansüstü Tezlerde Analiz Yöntemi

Araştırma sürecinde veri toplama araçlarıyla toplanan çok sayıdaki veri işlenmemiş bilgi topluluğudur. Toplum tarafından anlaşılabilir ve kullanılabilir olması için verilerin anlamlı hale getirilmesi gerekir (Kozak, 2021: 122). Bu nedenle, bilimsel kurallar çerçevesinde verileri anlamlı bir bütün olarak bulgu haline dönüştürmek için kullanılan çeşitli analiz yöntemleri vardır. Tezlerde verilerin analizinde kullanılan yöntemin yazılıp yazılmadığı, yazılmış ise belirtilme durumu (giriş bölümünde alt başlıkta veya metin içinde yazma) ve uygunluğu incelenerek bu temaya ilişkin dağılım Tablo 12'de sunulmuştur.

**Tablo 12.** Tezin/Araştırmanın Analiz Yönteminin Yazılma Durumuna İlişkin Dağılım

| Kategori                           | %    | f  | Lisansüstü Tezlerde Analiz Yöntemi Teması |                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------|------|----|-------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    |      |    | Tez Türü (Adet)                           | Tezler                                                                                                                                                                                                                |
| Yazılmamıştır.                     | 92,6 | 50 | YL (43)                                   | T01, T02, T03, T05, T06, T09, T10, T12, T13, T14, T16, T17, T18, T20, T23, T24, T25, T26, T27, T29, T30, T31, T32, T33, T34, T35, T36, T37, T39, T40, T41, T42, T43, T44, T45, T46, T47, T49, T50, T51, T52, T53, T54 |
|                                    |      |    | SY (7)                                    | T04, T07, T08, T11, T15, T19, T22                                                                                                                                                                                     |
| Başlık altında yazılmıştır.        | -    | -  | YL (-)                                    | -                                                                                                                                                                                                                     |
|                                    |      |    | SY (-)                                    | -                                                                                                                                                                                                                     |
| Metin içinde yazılmıştır.          | 7,4  | 4  | YL (3)                                    | T21, T28, T38                                                                                                                                                                                                         |
|                                    |      |    | SY (1)                                    | T48                                                                                                                                                                                                                   |
| Başlık ile içerik tutarlı değildir | -    | -  | YL (-)                                    | -                                                                                                                                                                                                                     |
|                                    |      |    | SY (-)                                    | -                                                                                                                                                                                                                     |
| Metin içinde tutarlı değildir.     | -    | -  | YL (-)                                    | -                                                                                                                                                                                                                     |
|                                    |      |    | SY (-)                                    | -                                                                                                                                                                                                                     |
| TOPLAM                             | 100  | 54 |                                           |                                                                                                                                                                                                                       |

Tablo 12 incelendiğinde, 54 lisansüstü tezdten 4 tanesinde giriş bölümünde metin içinde analiz yöntemine dair ifadenin yazıldığı, 50 tezde ise yazılmadığı görülmektedir.

Yapılan içerik analizine göre 10 farklı değişken açısından değerlendirilen tezlerin genel görünümü Tablo 13'te sunulmuştur.

**Tablo 13. Tezlerin Genel Görünümü\***

| Rumuz                               | Tür | Yıl  | Amaç  | Problem | Önem  | Sınırlılık | Kapsam | Yöntem Türü | Desen | Evren | Veri Top. Araç. | Anali Yön. |
|-------------------------------------|-----|------|-------|---------|-------|------------|--------|-------------|-------|-------|-----------------|------------|
| T01                                 | YL  | 2004 | 0     | 0       | 0     | 0          | 0      | 0           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| T02                                 | YL  | 2006 | 1     | 0       | 0     | 0          | 3      | 0           | 0     | 0     | 4               | 0          |
| T03                                 | YL  | 2006 | 1     | 0       | 0     | 0          | 1      | 0           | 3     | 0     | 0               | 0          |
| T04                                 | SY  | 2008 | 0     | 0       | 0     | 0          | 0      | 0           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| T05                                 | YL  | 2009 | 1     | 0       | 3     | 0          | 3      | 0           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| T06                                 | YL  | 2009 | 0     | 0       | 0     | 0          | 0      | 0           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| T07                                 | SY  | 2010 | 2     | 0       | 0     | 0          | 0      | 0           | 0     | 0     | 2               | 0          |
| T08                                 | SY  | 2011 | 1     | 0       | 0     | 0          | 3      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T09                                 | YL  | 2011 | 2     | 0       | 0     | 0          | 0      | 0           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| T10                                 | YL  | 2011 | 1     | 0       | 2     | 0          | 1      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T11                                 | SY  | 2012 | 0     | 0       | 0     | 0          | 0      | 0           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| T12                                 | YL  | 2013 | 1     | 0       | 0     | 0          | 3      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T13                                 | YL  | 2014 | 1     | 0       | 0     | 0          | 3      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T14                                 | YL  | 2015 | 0     | 0       | 0     | 0          | 0      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T15                                 | SY  | 2015 | 1     | 0       | 0     | 0          | 3      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T16                                 | YL  | 2016 | 2     | 0       | 0     | 0          | 0      | 0           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| T17                                 | YL  | 2016 | 1     | 0       | 1     | 0          | 1      | 0           | 3     | 0     | 0               | 0          |
| T18                                 | YL  | 2016 | 0     | 0       | 0     | 0          | 0      | 0           | 0     | 0     | 2               | 0          |
| T19                                 | SY  | 2017 | 1     | 2       | 0     | 0          | 3      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T20                                 | YL  | 2017 | 0     | 0       | 0     | 0          | 0      | 0           | 3     | 0     | 0               | 0          |
| T21                                 | YL  | 2018 | 2     | 0       | 0     | 0          | 0      | 2           | 4     | 0     | 4               | 2          |
| T22                                 | SY  | 2018 | 1     | 0       | 2     | 0          | 1      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T23                                 | YL  | 2018 | 2     | 2       | 0     | 0          | 1      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T24                                 | YL  | 2018 | 0     | 0       | 0     | 0          | 0      | 0           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| T25                                 | YL  | 2018 | 2     | 2       | 0     | 0          | 2      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T26                                 | YL  | 2019 | 0     | 0       | 2     | 0          | 0      | 0           | 0     | 0     | 2               | 0          |
| T27                                 | YL  | 2019 | 1     | 0       | 1     | 0          | 2      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T28                                 | YL  | 2019 | 2     | 0       | 0     | 0          | 2      | 2           | 2     | 0     | 2               | 2          |
| T29                                 | YL  | 2019 | 2     | 0       | 0     | 4          | 2      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T30                                 | YL  | 2019 | 2     | 2       | 0     | 0          | 0      | 0           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| T31                                 | YL  | 2019 | 0     | 0       | 0     | 0          | 0      | 0           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| T32                                 | YL  | 2019 | 2     | 0       | 2     | 2          | 2      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T33                                 | YL  | 2020 | 1     | 0       | 0     | 0          | 3      | 1           | 1     | 0     | 0               | 0          |
| T34                                 | YL  | 2020 | 2     | 0       | 2     | 0          | 0      | 0           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| T35                                 | YL  | 2020 | 1     | 0       | 0     | 0          | 3      | 1           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T36                                 | YL  | 2021 | 2     | 2       | 2     | 0          | 2      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T37                                 | YL  | 2021 | 2     | 0       | 0     | 0          | 0      | 0           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| T38                                 | YL  | 2021 | 1     | 1       | 1     | 1          | 1      | 1           | 1     | 1     | 2               | 2          |
| T39                                 | YL  | 2021 | 0     | 2       | 0     | 0          | 0      | 0           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| T40                                 | YL  | 2022 | 0     | 0       | 2     | 0          | 0      | 4           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T41                                 | YL  | 2022 | 2     | 0       | 2     | 0          | 0      | 0           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| T42                                 | YL  | 2022 | 2     | 0       | 2     | 0          | 0      | 2           | 4     | 2     | 4               | 0          |
| T43                                 | YL  | 2022 | 2     | 2       | 0     | 0          | 4      | 0           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| T44                                 | YL  | 2022 | 2     | 0       | 0     | 0          | 4      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T45                                 | YL  | 2022 | 2     | 0       | 2     | 4          | 4      | 2           | 4     | 3     | 3               | 0          |
| T46                                 | YL  | 2022 | 4     | 0       | 2     | 4          | 0      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T47                                 | YL  | 2022 | 0     | 0       | 2     | 0          | 0      | 0           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| T48                                 | SY  | 2023 | 2     | 2       | 2     | 2          | 2      | 2           | 2     | 2     | 2               | 2          |
| T49                                 | YL  | 2023 | 1     | 0       | 0     | 0          | 1      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T50                                 | YL  | 2023 | 1     | 2       | 2     | 0          | 1      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T51                                 | YL  | 2023 | 2     | 0       | 0     | 0          | 0      | 2           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T52                                 | YL  | 2023 | 2     | 0       | 2     | 0          | 0      | 0           | 4     | 0     | 4               | 0          |
| T53                                 | YL  | 2023 | 4     | 0       | 0     | 0          | 0      | 2           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| T54                                 | YL  | 2023 | 0     | 2       | 0     | 0          | 2      | 0           | 0     | 0     | 0               | 0          |
| Yazılmamıştır:                      |     |      | %25,9 | %79,6   | %64,8 | %88,9      | %48,1  | %79,6       | %40,7 | %92,6 | %40,7           | %92,6      |
| Başlık altında yazılmıştır:         |     |      | %31,5 | %1,9    | %5,6  | %1,9       | %14,8  | %5,6        | %3,7  | %1,9  | 0               | 0          |
| Metin içinde yazılmıştır:           |     |      | %38,9 | %18,5   | %27,8 | %3,7       | %14,8  | %13         | %3,7  | %3,7  | %11,1           | %7,4       |
| Başlık ile içerik tutarlı değildir: |     |      | 0     | 0       | %1,9  | 0          | %16,7  | 0           | %5,6  | %1,9  | %1,9            | 0          |
| Metin içinde tutarlı değildir:      |     |      | %3,7  | 0       | 0     | %5,6       | %5,6   | %1,9        | %46,3 | 0     | %46,3           | 0          |

\*Yazılmamıştır: 0; Başlık altında yazılmıştır: 1; Metin içinde yazılmıştır: 2; Başlık ile içerik tutarlı değildir: 3; Metin içinde tutarlı değildir: 4

## SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu nitel araştırma, 01 Ocak 2000-31 Aralık 2023 tarihleri arasında HKEKDA’nda tamamlanmış 54 tezin giriş bölümlerinde, yöntembilime ait 10 farklı temaya ilişkin analiz edilmesiyle sınırlıdır. Araştırmanın amacı Türkiye’deki HKEKDA’nda, lisansüstü tezlerin bağlı bulunduğu enstitülerin tez/eser hazırlama yönergeleri doğrultusunda, tezlerde yöntembilime ilişkin unsurların yazılma durumunu betimlemektir. Amaç doğrultusunda, 54 tezin (AÜ’ne ait 27 adet YL tezi, MSGSÜ’ne ait 18 adet YL tezi ile 8 adet SY) içerik analizi yapılarak 01 Ocak 2000-31 Aralık 2023 tarihleri arasında HKEKDA’nda tamamlanmış lisansüstü tezlerin giriş bölümünde yöntembilime ilişkin unsurların yazılma durumu nasıldır? sorunsalının cevabı aranmıştır. Bu bağlamda, 54 adet tezin giriş bölümünde bulunması gereken yöntembilime ilişkin 10 farklı temadan oluşan değişkenin incelenmesiyle ulaşılan sonuç aşağıda belirtilmiştir.

54 tezen %3,7’sinde tezin amacı, %1,9’unda tezin önemi, %5,6’sında tezin sınırlılıkları, %22,3’ünde tezin kapsamı, %1,9’unda tezin araştırma yaklaşımı, %51,9’unda tezin yöntemi/deseni/modeli, %1,9’unda araştırmanın evreni/örnekleme/araştırma grubu/çalışma grubu/örnekleme grubu, %58,2’sinde veri toplama araçları/teknikleri temalarının tezlerde yanlış kullanımdan kaynaklı başlık-içerik tutarsızlığı ile metin-içerik tutarsızlığı gözlemlenmiştir. Yanlış kullanımdan kaynaklı tutarsızlıklar en fazla veri toplama araçları temasında bulunmaktadır. İncelenen tezlerde, verileri elde etmek için kullanılan, gözlem, görüşme, literatür taraması, anket gibi veri toplama araçlarının araştırmanın yöntemi olarak yazıldığı tespit edilmiştir. Tezin yöntemi/deseni/modeli temasında da aynı durum söz konusudur.

54 tezen %29,6’sında tezin amacı, %79,6’sında tezin problem cümlesi/araştırma sorusu, %66,7’sinde tezin önemi, %96,3’ünde tezin sınırlılıkları, %70,4’ünde tezin kapsamı, %81,5’inde tezin araştırma yaklaşımı, %92,6’sında tezin araştırma türü/deseni/modeli, %94,4’ünde araştırmanın evreni/örnekleme/araştırma grubu/çalışma grubu/örnekleme grubu, %88,9’unda veri toplama araçları/teknikleri, %92,6’sında ise analiz yöntemi ile ilgili yöntembilime ilişkin unsurlara yer verilmediği dikkat çekicidir. Bu durum Yüksel ve Güçlü’nün, sanatta yeterlik tezlerinde tespit ettiği yöntembilimin kullanımındaki sorunlarla (2021: 70-72) paralellik göstermektedir.

Sadece sayısal verilerden oluşan bu bulgular bile söz konusu alanda tamamlanmış lisansüstü tezlerde yöntembilimin kullanımıyla ilgili sorunlara işaret etmektedir, ancak sorunun kaynağını tespit etmede yeterli değildir.

Tezlerde gerek yanlış kullanımdan gerekse hiç yer verilmemesinden kaynaklı ortaya çıkan yöntembilim kullanım sorunsalı beraberinde başka soruları da getirmiştir:

*HKEKDA’nda yayınlanmış tezlerdeki yöntembilim kullanım sorunsalının kaynağı nedir?*

*Bu sorunsal Güzel Sanatlar Enstitüsü bünyesindeki diğer ana sanat dallarında da mevcut mudur?*

*Aynı sorunsal güzel sanatlar alanındaki akademik çalışmalarda da var mıdır?*

Politika yapıcılara veya uygulayıcılara çözüm önerileri sunmadan önce cevaplanması gereken bu sorular için konunun etraflıca incelenmesine olanak sağlayan araştırmaların yapılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda araştırmacılar için geliştirilen öneriler aşağıda sunulmuştur:

- Tezlerde ele alınan konuların neler olduğu, tez başlıklarının içerikle uyumu, tezlerde oluşturulan bölüm başlıklarının neler olduğu ve bu başlıkların tez konusu ile uyumu, tezlerin özet, anahtar kelimeler, önsöz, içindekiler, şekiller, çizelgeler, bulgular vb. başlıkların ve içeriklerinin nitelik açısından incelenmesi önerilmektedir.

- Yöntembiliminin kullanılmamasının altındaki nedenleri detaylı bir şekilde tespit edilmesi için söz konusu alandaki öğrencilerle ve akademisyenlerle derinlemesine mülakatın da yer aldığı araştırmaların yapılması önerilmektedir.
- Enstitülerin tez yazım kılavuzlarının incelendiği, alandaki araştırma yöntemleriyle ilgili derslerin içeriklerinin neler olduğu ve bu derslerin nasıl yürütüldüğüne dair konuları ele alan nitel araştırmaların yapılması önerilmektedir.
- Genel görünümü ortaya koyması açısından benzer çalışmaların Geleneksel Türk Sanatları Ana Sanat Dalı, Tezhip-Minyatür Ana Sanat Dalı, Cilt Ana Sanat Dalı, Hat Ana Sanat Dalı, Çini ve Çini Onarımları Ana Sanat Dalı lisansüstü tezleri ile makale ve bildirilerin yer aldığı akademik çalışmalar için de tekrarlanması önerilmektedir.

| <b>"COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri" beyanları:</b>                                          |                                                                                                                                                           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Etik Kurul Belgesi:</b>                                                                                                             | Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.                                                                                                         |
| <b>Çıkar Çatışması Beyanı:</b>                                                                                                         | Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarın potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.                                     |
| <b>Finansal Destek:</b>                                                                                                                | Bu çalışmanın araştırma ve yazım aşamasında herhangi kişi/kurum veya kuruluşlar tarafından finansal destek alınmadığı bildirilmiştir.                     |
| <b>Katkı Oranı Beyanı:</b>                                                                                                             | 1. yazar: %50 – 2. yazar: %50                                                                                                                             |
| <b>Destek ve Teşekkür Beyanı:</b>                                                                                                      | -                                                                                                                                                         |
| <b>Sorumlu Yazar:</b>                                                                                                                  | Dr. Öğr. Üyesi Tuba Ayhan                                                                                                                                 |
| <b>Çifte Kör Hakem Değerlendirmesi:</b>                                                                                                | Dış-bağımsız                                                                                                                                              |
| Bu makale, Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.                                             |                                                                                                                                                           |
| <i>The following statements are made in the framework of "COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors":</i> |                                                                                                                                                           |
| <b>Ethics Committee Approval:</b>                                                                                                      | Ethics committee approval is not required for this article.                                                                                               |
| <b>Declaration of Conflicting Interests:</b>                                                                                           | No conflicts of interest were reported for this article.                                                                                                  |
| <b>Financial Support:</b>                                                                                                              | It has been reported that this study did not receive financial support from any person/institution or organization during the research and writing phase. |
| <b>Author Contributions:</b>                                                                                                           | 1 <sup>st</sup> author: %50 – 2 <sup>st</sup> author: %50                                                                                                 |
| <b>Statement of Support and Acknowledgment:</b>                                                                                        | -                                                                                                                                                         |
| <b>Corresponding Author:</b>                                                                                                           | Asst. Prof. Dr. Tuba Ayhan                                                                                                                                |
| <b>Double-Blind Peer Review:</b>                                                                                                       | External-independent                                                                                                                                      |
| <i>This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.</i>                          |                                                                                                                                                           |

## KAYNAKÇA

- Akdeniz Üniversitesi. (2022). Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu. Erişim Tarihi: 20 Haziran 2024. [https://gsenstitu.akdeniz.edu.tr/tr/tez\\_yazim\\_kilavuzu-2793](https://gsenstitu.akdeniz.edu.tr/tr/tez_yazim_kilavuzu-2793)
- Altuncu, D. (2023). *Tasarımcılar İçin Yazım Teknikleri*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Arıkan, R. (2021). *Araştırma Yöntem ve Teknikleri*, (4. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aslanapa, O. (1987). *Türk Halı Sanatının Bin Yılı*. İstanbul: Eren Yayıncılık ve Kitapçılık Ltd. Şti.
- Babacan, E. (2021). Türkiye’de Piyano ile İlgili Yapılan Lisansüstü Araştırmaların İçerik Analizi: (1995-2017). *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3): 1159-1191.
- Birel, A. S. & Qader, H. M. (2017). Türkiye’de Kontrbas Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezler Üzerine Durum Tespiti. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1): 1416-1439.
- Bhattacharjee, A. (2012). *Sosyal Bilim Araştırması: Prensipler, Metotlar ve Uygulamalar* (Çev. Ö. C. Bilgin, ). Textbooks Collection. Erişim Tarihi: 12 Haziran 2024. <https://birimler.atauni.edu.tr/arastirma-metodolojisi-egitim-ve-uygulama-ofisi/yardimci-materyal/>
- Bal, H. (2021). *Nitel Araştırma Yöntem ve Teknikleri (Uygulamalı-örnekli)*, (2. Baskı). Ankara: Sentez Yayıncılık.
- Baltacı, A. (2020). Araştırmaların Raporlaştırılması: Bir Tez veya Bilimsel Makale Nasıl Yazılır? *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü e-Dergisi*, 3(2): 6-39.
- Bedir-Erişti, S., D. (2021). *Görsel Araştırma Yöntemleri: Teori, Uygulama ve Örnek*, (8. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bektaş, O.; Şahin, T. G. & Şen, M. (2023). Doküman. Oktay Bektaş ve Gökmen Şahin (Ed.), *Nitel Araştırma Süreci ve Uygulamaları* (s. 243-254). Ankara: Asos Yayınları.
- Creswell, J., W. (2023). *Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, (3. Baskıdan Çeviri). (Çev. M. Bütün, S. B. Demir). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çelebi, M. (2022). *Nitel araştırma yöntemleri*, (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çınar, C. (2021). Sinema Alanı Lisansüstü Programlarda Eser Odaklı Tez Hazırlama Prosedürü: Terminoloji, Yöntem ve Yapı Üzerine. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1): 534-565. <https://doi.org/10.19145/e-gifder.818284>
- Delikara, A. (2019). Türkiye’de Müzik Teknolojileri Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezler. *EKEV Akademi Dergisi*, (79): 1-16.
- Deniz, N. (2024). Tezhip Sanatı Konulu Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi ve Değerlendirmesi. *Tevilat*, 5(1): 303-322. <https://doi.org/10.53352/tevilat.1484335>
- Dursun, Y. & Bahadır, N. (2023). Türkiye’de Keman Konulu Disiplinlerarası Lisansüstü Tezler: Güncel Bir Değerlendirme. *Eurasian Journal of Music and Dance*, (23): 315-326. <https://doi.org/10.31722/ejmd.1348802>
- Dinçer, S., (2023). *Akademik Yazım ve Araştırmacılara Öneriler*, (6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Erdem, D. (2011). Türkiye’de 2005–2006 Yılları Arasında Yayımlanan Eğitim Bilimleri Dergilerindeki Makalelerin Bazı Özellikler Açısından İncelenmesi: Betimsel Bir Analiz. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 2(1): 140-147.
- Gitmez, A. S. (2020). *Sosyal Bilim Araştırmalarında Yöntembilim*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Gökçearslan, A. (2022). İllüstrasyon ve Eğitimde Uygulamaları: Lisansüstü Tezlere Yönelik Bir İçerik Analizi Çalışması. *Instructional Technology and Lifelong Learning*, 3(2): 252-268. <https://doi.org/10.52911/ital.1219191>
- Güçlü, İ. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri Teknik-Yaklaşım- Uygulama*, (2. Baskı). Ankara: Nika Yayınevi.

- Güler, E., & Toptaş, B. (2022). Türkiye’de Bağlama ile İlgili Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi. *Erciyes Akademi*, 36(4), 1693-1710. <https://doi.org/10.48070/erciyesakademi.1145425>
- Gültekin, E. & Sezen-Gültekin, G. (2018). Grafik Tasarım Kavramına İlişkin Yapılan Tezlerin Karşılaştırmalı Sayısal Analizi: Yök Tez Merkezi ve Oatd Veritabanlarının Kıyaslanması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(4): 2091-2102. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2018.18.41844-504886>
- Gündüz, Ş. & Efe, İ. E. (2021). Türkiye’deki Klar(İ)Net Araştırmalarına İlişkin Lisansüstü Mevcut Çalışmaların Değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (47): 282-298.
- Kahveci, M. (1998). 21. Yüzyıla Girerken Geleneksel Türk El Sanatları. Metin Özarslan (Ed.), *Folkloristik: Prof. Dr. Dursun Yıldırım Armağanı* (s. 387-397). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türk Halkbilimi Anabilim Dalı Yayınları.
- Karaman, S. & Bakırcı, F. (2010). Türkiye’de Lisansüstü Eğitim: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, (2): 94-114.
- Kurtaslan, Z. (2018). Türkiye’de Yaylı Çalgılarda Yay Teknikleri Üzerine Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi. *Fine Arts*, 13(4): 57-70. <http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2018.13.4.D0215>
- Kümbetoğlu, B. (2020). *Niteliksel araştırmalarda analiz*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Kozak, M. (2021). *Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayım Teknikleri*, (5. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kösreli, S. (2020). Türkiye’de Ses Eğitimi Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlere Yönelik Bir İnceleme. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(5): 3651-3668. <https://doi.org/10.15869/itobiad.708104>
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Akademi.
- Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi. (1999). *Tez/Eser Hazırlama Yönergesi*. Erişim Tarihi: 23 Mayıs 2024 [https://www.msgsu.edu.tr/Assets/UserFiles/doc\\_enstit%C3%BC\\_icerik\\_guzsan/tezteser/yonerge.pdf](https://www.msgsu.edu.tr/Assets/UserFiles/doc_enstit%C3%BC_icerik_guzsan/tezteser/yonerge.pdf)
- Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi. (2017). *FBE-SBE-GSE Tez/Eser Metni Yazım Kılavuzu*. Erişim Tarihi: 23 Mayıs 2024 [https://msgsu.edu.tr/Assets/UserFiles/doc\\_enstit%C3%BC\\_icerik\\_guzsan/2017TezYazimKilavuzu/msgsu\\_lisansustu\\_tez\\_eser\\_metni\\_yazim\\_klavuzu.pdf](https://msgsu.edu.tr/Assets/UserFiles/doc_enstit%C3%BC_icerik_guzsan/2017TezYazimKilavuzu/msgsu_lisansustu_tez_eser_metni_yazim_klavuzu.pdf)
- Nazlımoğlu, E. & Karakoç, E. (2023). Türkiye’deki Üniversitelerde Müzik Bilim/Sanat Alanında Lisansüstü Eğitime İlişkin Bir Durum Tespiti. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (1) Cumhuriyetin 100. Yılına özel sayısı: 1399-1426. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1351995>
- Nur, A. D.; Can, Ü. K. & Bağcı, H. (2023). Türkiye’deki Opera Konulu Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Folklor Akademi Dergisi*, 6(1): 248-271. <https://doi.org/10.55666/folklor.1193333>
- Özay, S. (2020). Türkiye’de Viyola Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezler. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16 (Eğitim ve Toplum Özel sayısı), 6344-6361. <https://doi.org/10.26466/opus.784467>
- Özer, B.; Eren, A. & Yazar, T. (2013). 1992-2012 Yılları Arasında Güzel Sanatlar Eğitimi Alanında Türkiye’de Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9 (4): 497-510.
- Özkan, U. B. (2022). *Eğitim Bilimleri Araştırmaları İçin Doküman İnceleme Yöntemi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Öztürk, B. (2021). Cumhuriyet Türkiye'si Halıcılığı-II: 1980-2000 Yılları Arası. *Arış Dergisi*, (18): 122-140. <https://doi.org/10.34242/akmbaris.2021.151>
- Toptaş, B. (2013). Uluslararası Sanat Müziği Bestecileri Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmalar. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31): 74-89.
- Saldana, J. (2011). *Fundamentals of Qualitative Research*. Oxford: Oxford University Press.
- Saylan-Kırmızıgül, A. & Öner-Armağan, F. (2023). *Nitel Araştırma Süreci ve Uygulamaları* O. Bektaş ve T. G. Şahin (Ed.), Çalışma Deseni ve Çalışma Grubu (s. 177-187). Ankara: Asos Yayınları.
- Sonsel, Ö. B. (2018). Türkiye'de Viyola Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (47), 340-359. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.403244>
- Soycan, M. (2021). Türkiye'de 2010-2020 Yılları Arasında Yapılan Flüt Konulu Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi: İçerik Analizi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(3): 2153-2187.
- Sönmez, V. & Alacapınar, F. G. (2014). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şimşek, A. (2015). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (4. Baskı). (Ed.), Araştırma Modelleri (s. 80-106) İçinde. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Türkdoğan, O., & Gökçe, O. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemi*, (3. Baskı). İstanbul: Çizgi Kitabevi.
- Yetkin, Ş. (1991). Türk Halı Sanatı (Genişletilmiş 2. Baskı). Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, (11. Baskı). Ankara: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar.
- Yükseköğretim Kurulu, (2020). 2020-2021 Eğitim-Öğretim Yılından İtibaren Uygulanacak Olan Lisans Bölüm/Program İsimleri. Erişim Tarihi: 08 Eylül 2024. [https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/IdariBirimler/egitim\\_ogretim\\_daire\\_bsk/yuksekogetim-bolum-ve-program-isimleri.aspx](https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/IdariBirimler/egitim_ogretim_daire_bsk/yuksekogetim-bolum-ve-program-isimleri.aspx)
- Yüksel, T. & Güçlü, O. (2021). Türkiye'de Klarinet Alanı ile İlgili Yazılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Sahne ve Müzik*, (12): 60-83.